

ComActivate

Enabling community action for energy sufficiency

D4.2 МАТЕРИАЛИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА КАПАЦИТЕТ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ОБУЧЕНИЕ

30 Април 2025

Habitat for Humanity International

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or CINEA. Neither the European Union nor CINEA can be held responsible for them.

Акроним на проекта	ComActivate
Наименование на проекта	Насърчаване на общностни действия за енергийна достатъчност
Координатор на проекта	Habitat for Humanity International
Продължителност на проекта	36 месеца
Уебсайт	https://www.bpie.eu/comactivate-enabling-community-action-for-energy-sufficiency/

Номер на документа	D4.2
Ниво на разпространение	Публичен
Работен пакет	WP4
Водещ бенефициент	Habitat for Humanity International
Автор(и)	Zuzana Matusova (NHFHI), Liljana Alceva (HFHM), Mariela Klekovska (HFHM)
Прегледано от	MRI
Дата	30 април 2025
Име на файла	4.2 Материали за изграждане на капацитет и инструменти за обучение

Ъдържание

ПРЕДИСТОРИЯ.....	5
1 РЕЗЮМЕ НА ОБУЧИТЕЛНИТЕ МОДУЛИ	6
1.1 МОДУЛ 1 – ОБЩИ/РАЗШИРЕНИ ТЕХНИЧЕСКИ ПОЗНАНИЯ	8
1.1.1 ЦЕЛ НА МОДУЛА – УЧЕБНА ЦЕЛ.....	8
1.1.2 ТЕХНИКИ ЗА МОДУЛА.....	9
1.1.3 ПОДКРЕПЯЩИ МАТЕРИАЛИ, ПРЕДОСТАВЯНИ НА УЧАСТНИЦИТЕ.....	9
1.2 МОДУЛ 2 – ФИНАНСОВИ ПОЗНАНИЯ.....	12
1.2.1 ЦЕЛ НА МОДУЛА.....	12
1.2.2 ТЕХНИКИ ЗА МОДУЛА.....	13
1.2.3 ПОДКРЕПЯЩИ МАТЕРИАЛИ, ПРЕДОСТАВЯНИ НА УЧАСТНИЦИТЕ.....	13
1.3 МОДУЛ 3 – ЗНАНИЯ И УМЕНИЯ ЗА ФАСИЛИТИРАНЕ НА ПРОЦЕСА НА ОБНОВЯВАНЕ 15	
1.3.1 ЦЕЛ НА МОДУЛА.....	16
1.3.2 ТЕХНИКИ ЗА МОДУЛА.....	16
1.3.3 ПОДКРЕПЯЩИ МАТЕРИАЛИ, ПРЕДОСТАВЯНИ НА УЧАСТНИЦИТЕ.....	16
1.4 МОДУЛ 4 – КОМУНИКАЦИИ, ДИГИТАЛНИ УМЕНИЯ И ИНСТРУМЕНТИ	17
1.4.1 ЦЕЛ НА МОДУЛА.....	20
1.4.2 ТЕХНИКИ ЗА МОДУЛА.....	20
1.4.3 ПОДКРЕПЯЩИ МАТЕРИАЛИ, ПРЕДОСТАВЯНИ НА УЧАСТНИЦИТЕ.....	20
2 МАТЕРИАЛИ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ОБУЧИТЕЛНИТЕ МОДУЛИ	20
2.1 КАРТОГРАФИРАНЕ НА СХОДНИ ПРОЕКТИ.....	21
2.2 ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ ДОКЛАДИ И ДОКУМЕНТИ.....	25
3 НАРЪЧНИК ЗА ОБУЧИТЕЛНИ И ФАСИЛИТАЦИОННИ ТЕХНИКИ И МЕТОДИ.....	28
3.1 ОБУЧЕНИЕ.....	28
3.1.1 ОБУЧИТЕЛЕН ЦИКЪЛ	30
3.1.2 ОБУЧИТЕЛНИ МЕТОДИ СРЕЩУ ОБУЧИТЕЛНИ ТЕХНИКИ	32

3.1.3	ЦЕЛ НА ОБУЧИТЕЛНИТЕ ТЕХНИКИ.....	33
3.1.4	ОБУЧИТЕЛНИ ТЕХНИКИ.....	33
3.2	ФАСИЛИТИРАНЕ	37
ИЗТОЧНИЦИ		38

Предистория

Материалите за изграждане на капацитет и обучителните техники са от ключово значение за овластяване на собствениците на жилища, дружествата и други заинтересовани страни в процеса на енергийно обновяване на МЖС, така че да действат заедно и да създадат силна и устойчива общност. Тези обучителни техники и инструменти имат за цел да осигурят достатъчни умения, знания и нагласи за справяне с енергийната бедност и за увеличаване на броя на енергийно ефективните обновявания на МЖС. Те могат да варират от прости поведенчески промени до по-сложни технологични интервенции, които подобряват енергийната ефективност.

Настоящата публикация е озаглавена „Материали за изграждане на капацитет и обучителни инструменти“ и е разработена в подкрепа на обучители, фасилитатори и консултанти, които ще провеждат обучения и работилници за заинтересованите страни в сектора на енергийната ефективност в жилищния сектор. Създадена в подкрепа на изпълнението на проекта ComActivate, настоящият документ следва резултатите от D4.1 „Програма за изграждане на капацитет за заинтересованите страни“ и оценката на обучителните потребности сред различните заинтересовани страни. В рамките на предходните дейности бяха идентифицирани следните приоритетни заинтересовани страни: собственици на жилища, сдружения на собствениците, строителни и фирми за управление на сгради, както и служители на ресурсните центрове (РЦ). Бяха определени и 4 обучителни модула: Технически знания; Правни аспекти; Финансови аспекти и Комуникационни умения. Някои от обучителните модули са по-приложими към различни заинтересовани страни, което беше ясно отразено в Програмата за изграждане на капацитет (Доклад 4.1.).

Материалите за изграждане на капацитет и обучителните инструменти за заинтересованите страни по ComActivate могат да се различават в зависимост от държавата, от капацитета на обучаемите и от вида на заинтересованите страни. Фасилитаторите и обучителите ще оценяват общото ниво на знания, умения и нагласи на групата участници и ще разработват конкретна обучителна програма, ще подбират подходящи обучителни техники и инструменти и ще подготвят обучителните материали. Въз основа на актуалната ситуация и резултатите от оценката на потребностите, обучителите и фасилитаторите ще разработват обучения и/или работилници, които отговарят на изискванията на конкретните заинтересовани страни. Те са задължени да провеждат обучителни сесии, които допринасят за цялостния процес на енергийно обновяване на МЖС.

Доклад D4.2 „Материали за изграждане на капацитет и обучителни инструменти“ е част от задача T4.1 „Изграждане на капацитет в общностите“ в рамките на Работен пакет 4 – Услуги за подкрепа на ресурсните центрове.

Настоящият документ надгражда Доклад D4.1 „Програма за изграждане на капацитет за заинтересованите страни“, като основната му цел е допълнително да развие материалите за изграждане на капацитет под формата на инструменти, специално разработени за избраните целеви групи. Тези материали ще подкрепят обучителните курсове, предназначени да подпомогнат бенефициентите, включително обучителите.

Докладът е първоначално изготвен на английски език и ще бъде преведен на 3 целеви езика: български, унгарски и литовски.

1 Резюме на обучителните модули

Обучителните модули се състоят от четири отделни модула:

- Модул 1 – Общи/Разширени технически знания
- Модул 2 – Финансови знания
- Модул 3 – Знания и умения за фасилитиране на процеса на обновяване
- Модул 4 – Комуникационни и дигитални умения и инструменти

Всеки модул насочва обучителите през конкретна област, като предоставя обща информация, която може да бъде адаптирана, за да отговори на специфични нужди. Вместо да предлагат строги инструкции, тези модули са разработени така, че да бъдат гъвкави, позволявайки лесно модифициране. Те гарантират, че всички читатели разбират ключовия аспект, който е съществен за обучението.

В рамките на четирите различни модула има 5 аспекта, върху които обученията трябва да се фокусират:

- **Технически познания относно енергийната достатъчност:** схеми за субсидиране, ползи от обновяване/ВЕИ, усъвършенствани технологии за ЕЕ и ВЕИ, енергийна достатъчност, подготовка преди инвестиция в ЕЕ.
- **Правни аспекти на енергийната достатъчност:** специфични правни рамки и регулации, свързани с ЕЕ и ВЕИ, договори, правна документация за проекти, социални права на уязвими лица.
- **Финансови аспекти на енергийната достатъчност:** възможности за финансиране, платформи за мониторинг, анализ разходи/ползи на инвестиции в ЕЕ/ВЕИ, финансово планиране и осигуряване на финансиране за мащабно обновяване, субсидии, финансова подкрепа за уязвими лица.
- **Умения/Комуникация (комуникационни и фасилитаторски умения):** фасилитиране и модериране на групови сесии, процеси на вземане на решения в група, лидерство, изграждане на доверителни отношения с жителите, комуникационни умения, убеждаване, презентации, комуникационни планове, онлайн платформи.
- **Инструменти/Оборудване:** софтуер за управление на проекти, информационни пакети, софтуер за енергиен мениджмънт и мониторинг.

Допълнително, част от обученията е насочена специално към служителите на РЦ/общините, включително: технически, правни и финансови аспекти на ЕЕ и ВЕИ; нововъзникващи технологии в областта на ЕЕ/ВЕИ; задълбочено разбиране на технологиите за ЕЕ/ВЕИ и ползите от обновяването; сложна правна и регулаторна среда; регулации – строителни норми и правни аспекти на управлението на етажна собственост; финансово структуриране и инвестиционна среда за ЕЕ/ВЕИ.

Освен обичайните технически аспекти на ЕЕ и ВЕИ в жилищния сектор, следва да се предоставя допълнителна подкрепа и насоки за оказване на съдействие от страна на Ресурсния център чрез:

- Онлайн и присъствена подкрепа: онлайн комуникационни инструменти и платформи; техники и инструменти за присъствена подкрепа
- Технически знания и умения за фасилитиране на обновяване: разрешаване на конфликти, фасилитиране, преговори
- Информационни материали и комуникация; разработване на уебсайт: дизайнерски умения; социални медийни платформи

Като цяло за всички обучители и служители на Ресурсния център препоръчваме те да преминат през цялата електронна обучителна платформа, разработена в рамките на проекта ComAct. [Електронната обучителна платформа](#) ComAct съдържа две категории курсове – едната

представя най-обща образователна информация относно енергийната ефективност и използването на възобновяеми енергийни източници в домовете, а другата предоставя по-подробен курс за енергийни съветници, действащи като енергийни мениджъри в една сграда. Тези курсове са достъпни на английски, унгарски, български, литовски, както и допълнително на украински и македонски език.

Всички предоставени материали следва да подкрепят Общите услуги, които всеки конкретен Ресурсен център ще предоставя на своите клиенти. Услугите са описани в отделен проектен документ D 4.4.

Съгласно ComActivate D4.1. Програма за изграждане на капацитет за заинтересованите страни, въз основа на оценка на потребностите от обучение, обучителните материали и инструментите трябва да бъдат адаптирани към конкретната обучителна аудитория. В ComActivate идентифицираната обучителна аудитория е:

- Собственици на жилища,
- Сдружения на собствениците,
- Строителни компании,
- Компании за управление на сгради, и
- Служители на Ресурсните центрове (РЦ).

	Обучителна аудитория	Коментар
Технически познания	Собственици на жилища	Фокус върху ползите от енергийната ефективност, схемите за субсидиране, основните стъпки при обновяване за ЕЕ
	Служители на РЦ Компании за управление на сгради	Фокус върху схемите за субсидиране, енергийната достатъчност, подготовката преди инвестиция в ЕЕ
	Строителни компании	Фокус върху енергийната достатъчност, различните нужди на собствениците на жилища според техния социален статус
Правни аспекти	Собственици на жилища	Фокус върху правните процедури за съгласие и процедурите за вземане на решения
	Служители на РЦ Строителни компании	Фокус върху енергийните и жилищните регулации, правата на уязвимите групи
	Компании за управление на сгради	Фокус върху стандартите за енергийна ефективност, правата на уязвимите групи
Финансови аспекти	Собственици на жилища	Фокус върху финансовите стимули, финансовата грамотност, основни познания за разходите за енергийна ефективност и обновяване
	Служители на РЦ Строителни компании	Фокус върху изчисляването на разходите за материали, услуги и стоки, субсидии и други стимули, енергийни одити, механизми за подкрепа на уязвими групи
	Компании за управление на сгради	Фокус върху подкрепата на уязвими групи, схеми за субсидиране и стимули

Комуникационни умения	Собственици на жилища Сдружения на собствениците Служители на РЦ Компании за управление на сгради Строителни компании	Фасилитиране и модериране на групови сесии, процеси на вземане на решения в група, лидерство, изграждане на доверителни отношения с жителите, комуникационни умения, убеждаване, презентации, комуникационни планове, онлайн платформи.
Инструменти/Оборудване	Собственици на жилища Сдружения на собствениците	Фокус върху инструменти за мониторинг на енергийното потребление в домакинствата, мерки за енергийна ефективност
	Служители на РЦ Компании за управление на сгради Управление на строителството	Фокус върху софтуер за управление на проекти, информационни пакети, софтуер за енергиен мениджмънт и мониторинг

1.1 Модул 1 – Общи/разширени технически познания

Обновяването на сградите предоставя разнообразие от възможности, ползи и предизвикателства, които трябва да бъдат напълно разбрани. Модул 1 служи като ръководство за разбиране на процеса на обновяване на сградите. Ясното разбиране на ползите от обновяването, като енергийна достатъчност, използване на възобновяеми енергийни източници и технологии за възобновяема енергия, ще помогне на бенефициентите да провеждат обучението ефективно. Друг ключов аспект е правната рамка, която трябва да бъде ясно разбрана. Тъй като правната рамка може да се различава в отделните държави, тя ще бъде адаптирана към специфичния контекст на всяка целева държава. Предложени общи теми за включване в обучението:

- Ползи от обновяването, ВЕИ, концепция за енергийна достатъчност
- Усъвършенствани технологии за ЕЕ и ВЕИ
- Специфична правна рамка
- Енергийна достатъчност срещу енергийна ефективност: практически приложения
- Поведение на обитателите и модели на енергийно потребление
- Мониторинг, измерване и системи за енергиен мениджмънт
- Намаляване на енергийната бедност чрез мерки за достатъчност
- Оптимизация на натоварването и намаляване на пиковото търсене

1.1.1 Цел на модула – Учебна цел

Този модул следва да служи като въведение в възможностите, ползите и предизвикателствата, свързани с обновяването на сградите. Значението на темата е многоаспектно и все по-актуално в съвременния свят. Подобряването на енергийната ефективност, енергийната достатъчност и внедряването на възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) се превръщат в неразделна част от ежедневието на всички, а не само на професионалистите в тази област. Тази промяна отразява необходимостта от повишаване на осведомеността за по-ефективно управление на енергията. Темата е тясно свързана с борбата срещу изменението на климата. Тъй като глобалните екологични програми се стремят да намалят емисиите на парникови газове (ПГ), ролята на енергийната ефективност и възобновяемата енергия става все по-критична. Освен това

Европейският съюз, заедно с националните и местните власти, е поставил амбициозни цели за декарбонизация и смекчаване на последиците от изменението на климата. Постигането на тези цели е от съществено значение за създаването на устойчиво бъдеще. В допълнение към екологичните ползи, подобряването на енергийната ефективност и прилагането на възобновяеми енергийни източници предлагат преки финансови предимства, като например спестяване на разходи за енергийни сметки. Въпреки това, въпреки техническата осъществимост на много енергийни решения, могат да съществуват правни предизвикателства или ограничения. Понякога това, което е технически възможно, все още не е подкрепено или напълно уредено от националната правна рамка, което създава пречки пред прилагането.

1.1.2 Техники за модула

По време на обучението по този модул участниците следва да придобият повече знания относно общите принципи на енергийната ефективност и възобновяемите енергийни източници, прилагани в жилищния сектор, поради което техниките трябва да включват задълбочен анализ, обмен на знания и силен фокус върху аналитичното мислене.

Препоръчителни обучителни техники за този модул включват:

Обучителна техника	Примери за практическо приложение
Мозъчна атака	Може да се използва като отправна точка за опознаване на групата, за установяване на нивото на общи познания по енергийна ефективност и енергийна достатъчност, събиране на нови идеи за съвместни действия и като цяло за задаване на тона на уъркшопа
Работни групи	Дава възможност на участниците да споделят знания, опит и добри практики в по-малки групи по конкретна тема, да чуят мнението на другите и да изградят по-близки взаимоотношения
Казуси	Чрез по-задълбочен анализ на реални казуси участниците могат да формират собствени мнения, да придобият знания и да разпознаят добри практики, приложими за тяхната общност или за конкретен случай в нея. Подпомага процесите на вземане на решения и засилва груповата сплотеност.
Реални ситуации/решаване на проблеми	Тази техника дава възможност на участниците да споделят и разпознаят решения, които са най-подходящи за техния контекст. Подпомага процесите на вземане на решения, тъй като проблемът се анализира от различни гледни точки.
Ролеви игри	Ако на участниците бъде предоставена тази техника като обучителна дейност, тя може да разшири гледната им точка по темата, особено ако „влязат в обувките“ на други. Подпомага положителното отношение към намирането на решения и преодоляването на различията в мненията.
Анализ на ситуация	Подобно на казусите и реалните ситуации, тази обучителна техника дава възможност на участниците да навлязат по-дълбоко в проблема, да анализират всеки аспект и да разработят персонализирани решения.

1.1.3 Подкрепящи материали, предоставяни на участниците

Всяка държава има специфични политики, правни рамки и регулации по отношение на прилагането на мерки за енергийна ефективност или системи за възобновяема енергия в жилищния сектор. Поради това в таблицата по-долу са представени най-релевантните

национални документи за всяка от пилотните държави, които следва да служат като подкрепящ материал при подготовката на сесиите от страна на учителя. Допълнително могат да се използват анализи на ситуацията, като анализ на пропуските в политиките, оценка на потребностите и пазарен анализ.

Таблица 1 Материали за разбиране на специфичните за страната правни рамки и регулации за ЕЕ и ВЕИ

България	Унгария	Литва
Национални релевантни документи		
<ul style="list-style-type: none"> • Закон за енергийната ефективност • Закон за енергията от възобновяеми източници • Закон за управление на етажната собственост • Представяне на най-новите версии на актуализирания Интегриран национален план в областта на енергетиката и климата • Осигуряване на общи познания за Дългосрочната стратегия за обновяване (LTRS) • Закон за обществените поръчки • Закон за опазване на околната среда (относно регулации за оценки на въздействието върху околната среда, които могат да се прилагат за големи проекти за ЕЕ и ВЕИ) • Закон за устройство на територията: тези рамки установяват правната среда за договаряне и изпълнение на проекти за ЕЕ и ВЕИ в България, като осигуряват съответствие с 	<ul style="list-style-type: none"> • Указ 9/2023 ЕКМ относно енергийните характеристики на сградите като основен нормативен акт, свързан с техническите стандарти при обновяване и ново строителство • Укази, свързани с енергийните общности и най-новите регулации относно инсталирането на соларни панели (86/2007) • Местни наредби относно централното топлоснабдяване и националната наредба за измерване на централното топлоснабдяване на ниво домакинство (676/2023) • Местни наредби за архитектурна защита като стандарти за поставяне на нови прозорци и врати и регулации относно промяната на фасадата (2/2022) • Политически концепции относно електрификацията и поетапното извеждане от употреба на 	<ul style="list-style-type: none"> • Програма за обновяване (модернизация) на многофамилни жилищни сгради: основен документ за обсъждане с последните изменения от юли 2024 г. • Програма за подобряване на енергийната ефективност на квартали – описание на процедурата за разработване и изпълнение на програма за подобряване на енергийната ефективност на квартали (одобрена от правителството през 2016 г.) • Изменения на правителствени укази (в сила от 1 септември 2024 г.) относно кандидатстването за субсидии: нова процедура за подготовка на инвестиционния план, нова методология за изчисляване на кумулативния принос, правила за предоставяне и мониторинг на държавна помощ, максимални месечни вноски за

националните и европейските стандарти	изкопаемите горива	кумулятивния принос и други вноски <ul style="list-style-type: none"> • Мерки, финансирани по Програмата за изменение на климата: модернизация на системите за битово отопление и топла вода в многофамилни сгради; на 24 юли 2024 г. беше обявена петата покана за малко обновяване за реновиране на стари, неефективни абонатни станции
---------------------------------------	--------------------	--

Анализ на ситуацията

• Проект Sunrise: анализ на пропуските (GAP анализ) по отношение на ВЕИ • Проект SUNRISE: оценка на потребностите на сдруженията на собствениците и собствениците на жилища за прилагане на по-малки мерки за ВЕИ	• Проект Sunrise: анализ на пропуските (GAP анализ) по отношение на ВЕИ • Проект SUNRISE: оценка на потребностите на сдруженията на собствениците и собствениците на жилища за прилагане на по-малки мерки за ВЕИ

Релевантни документи на ниво ЕС

- [Директива за енергийните характеристики на сградите \(ДЕХС\)](#)
- [Директива за енергийна ефективност \(ДЕЕ\)](#)

В допълнение към представянето на потенциални технически решения следва да се обсъдят и външните последици от технологиите, които са силно свързани с поведенческите аспекти, като например правилното регулиране на радиаторите или правилната вентилация с цел избягване на влошаване на качеството на въздуха.

Проектът ComActivate разработи материали (напр. презентации, кратко резюме) относно концепцията за енергийна достатъчност (energy sufficiency), които могат да бъдат предоставени като допълващи материали за обучение по тази тема. Допълнителни материали по темата включват:

- IPCC AR6 WGIII – Изменение на климата 2022: Ограничаване на изменението на климата. <https://www.ipcc.ch/report/sixth-assessment-report-working-group-3/>
- Saheb (2021): Достатъчност и кръговост. Двете пренебрегвани стратегии за декарбонизация в пакета „Fit for 55“. Chrome-extension://efaidnbmninnbpcajpcglclefindmkaj/https://www.openexp.eu/sites/default/files/publication/files/2021-09-30_sufficiency_and_circularity_eeb_brief.pdf

- Spengler, Laura (2016): Два типа „достатъчно“: достатъчност като минимум и като максимум. *Environmental Politics*, 25, 1–20. 10.1080/09644016.2016.1164355.
https://www.researchgate.net/publication/299477293_Two_types_of_'enough'_sufficiency_as_minimum_and_maximum
- Thomas и др. (2019): Политика за енергийна достатъчност при използването на електроенергия в жилищния сектор и размера на жилищната площ на човек от населението.
https://epub.wupperinst.org/files/7184/7184_Thomas.pdf
- Wiese и др. (2022): Защо достатъчност? Интердисциплинарна перспектива.
https://osf.io/preprints/socarxiv/bgrp3_v1

Може да се препоръча обучителите да предоставят:

- списък с релевантни институции, закони и подзаконови нормативни актове и техните взаимовръзки, необходими за прилагането на мярка за ЕЕ или инсталиране на ВЕИ в една многофамилна жилищна сграда (MFAB).

1.2 Модул 2 – Финансови познания

Подходящите финансови познания позволяват на бенефициентите да се възползват максимално от наличните финансови възможности. Понастоящем съществуват множество опции, включително фондове, схеми за субсидиране и други финансови ресурси, които могат да бъдат използвани. Модул 2 ще осигури на бенефициентите разбиране за финансовите модели и инструменти, като им помогне да се подготвят за дългосрочно финансово планиране. Обучението подпомага собственици на жилища, компании, компании за управление на сгради и сдружения на собствениците в многофамилни сгради да планират, финансират и изпълняват обновяване за енергийна ефективност (ЕЕ) по финансово устойчив и информиран начин.

Те ще повишат своите знания и умения относно възможностите за финансиране, схемите за субсидиране, механизмите за финансиране и стимулите за решения в областта на ЕЕ и възобновяемата енергия, които могат да доведат до енергийна достатъчност на многофамилните сгради. Обучението ще помогне на участниците да намалят първоначалните разходи и да изберат финансови модели, които най-добре отговарят на техните нужди. От практиката е очевидно, че собствениците на жилища и сдруженията на собствениците се нуждаят от практическо насочване при сключване на договори с доставчици на услуги, договори за заем и договори за субсидии, с цел повишаване на увереността и намаляване на финансовите и правните рискове.

Препоръчват се следните теми:

- Финансова грамотност
- Анализ разходи–ползи и анализ на разходите за жизнения цикъл
- Финансово планиране и осигуряване на финансиране за мащабно възпроизвеждане
- Възможности за финансиране, включително схеми за субсидиране
- Механизми за финансиране и стимули за ЕЕ и ВЕИ
- Волатилност на цените на енергията и управление на риска
- Договаряне с доставчици на услуги, договори за заем, споразумения за субсидии
- Периоди на възвръщаемост и финансова осъществимост на мерки за ЕЕ

1.2.1 Цел на модула

Определянето на общата основа между иновативност, щадящо климата поведение и финансова жизнеспособност е от съществено значение за успешното планиране и изпълнение на проекти. То включва балансиране между иновативни решения, екологични ползи и икономическа ефективност. Освен това използването на наличните фондове, схеми за субсидиране и други

финансови ресурси е от ключово значение за намаляване на инвестиционните разходи и за правене на проектите по-осъществими и привлекателни.

1.2.2 Техники за модула

Тъй като финансовите познания и наличните финансови възможности в областта на енергийната ефективност и възобновяемите системи, прилагани в жилищния сектор, представляват динамична материя с постоянни актуализации, използваните обучителни техники следва да включват обмен на идеи, споделяне на знания, както и аналитично мислене и по-широко разглеждане на въпросите.

Препоръчителни обучителни техники включват:

Обучителна техника	Примери за практическо приложение
Мозъчна атака	Тази техника предоставя отлична възможност за споделяне на информация и знания относно финансовите възможности, стимулите и субсидиите, които подпомагат постигането на енергийна достатъчност в многофамилните сгради. Подпомага процеса на вземане на решения и изграждането на общо разбиране за финансовите модели.
Работни групи	Ако мозъчната атака бъде последвана от работа в малки групи, това може да доведе до идеи как тези финансови възможности могат да бъдат приложени. Обсъждането на конкретен финансов аспект в по-малки групи засилва общото разбиране и подпомага процесите на решаване на проблеми.
Казуси, анализ на ситуация	Тези техники могат да се използват за задълбочаване на знанията относно финансовите възможности и тяхното прилагане. Освен това те могат да послужат като средство за обучение при разпознаване на подходящи проекти за реконструкция за ЕЕ въз основа на съществуващи анализи на сценарии разходи–ползи от реално изпълнени проекти.
Ролевы игри	За този модул е от съществено значение да се разпознаят потребностите, наличността и знанията относно възможностите за финансиране, за да се създаде най-подходящият подход и видимост към финансовите инструменти.
Реални ситуации/решаване на проблеми	След като основната информация относно наличните модели за финансиране и схеми за субсидиране стане ясна, този подход помага на участниците да оценят конкретните силни и слаби страни на своята ситуация. Той им позволява да определят как най-добре да използват наличните възможности, да се справят с потенциални предизвикателства и да изберат най-подходящия финансов модел за постигане на енергийна достатъчност на тяхната сграда.

1.2.3 Подкрепящи материали, предоставяни на участниците

В таблицата по-долу са представени най-важните възможности за финансиране и схеми за субсидиране. Във всяка от държавите обучителят следва да представи възможностите за финансиране възможно най-просто и ясно.

Таблица 2 Специфични за страната материали относно финансиране и схеми за субсидиране за ЕЕ и ВЕИ

България	Унгария	Литва
Източници на възможности за финансиране		
<ul style="list-style-type: none"> Структурни фондове 2021–2027 г., програма InvestEU Модернизационен фонд Международни инициативи/LIFE/Horizon Europe/EUCF/SUNRISE/NET ZERO CITIES 	<ul style="list-style-type: none"> Генериране на собствени средства (напр. жилищно-спестовни схеми, събиране на просрочени задължения) Държавно финансиране за съвместни заеми <ul style="list-style-type: none"> Местни схеми за субсидиране Източници на енергийни компании: схема за задължения за енергийна ефективност 	<ul style="list-style-type: none"> Финансиране за обновяване на многофамилни жилищни сгради, предоставяно от ILTE (бивша INVEGA, държавна финансова институция) чрез Фонда за модернизация на многофамилни сгради. Фондът е разпределил 192 млн. евро за обновяване на многофамилни сгради от инвестиционните фондове на Европейския съюз (ЕС) за програмния период 2021–2027 г. Законът за сдруженията на собствениците в многофамилни жилищни и други сгради установява процедура за участие на сдруженията в процесите на обновяване.
Информация за схеми за субсидиране		
<ul style="list-style-type: none"> Такива схеми са били налични по няколко национални програми за ЕЕ и ВЕИ като част от Националната програма за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради и Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България. В момента обаче няма действащ постоянен механизъм. Могат да бъдат представени и добри примери от чужбина. 	<ul style="list-style-type: none"> Схема за субсидиране на лихвен процент по заеми за обновяване на общите части на етажни и кооперативни сгради. Понякога налични малки по мащаб общински схеми за субсидиране. Прилагане на схеми за задължения за енергийна ефективност, които водят до малък грант след обновяване. 	<ul style="list-style-type: none"> Законът за паричната социална помощ за нуждаещи се лица разглежда процедурата за участие в обновяване и случаите, в които за нуждаещите се лица не се заплаща разход за обновяване. Закон за държавната подкрепа за обновяване (модернизация) на многофамилни сгради (в сила от 1 юни 1992 г., нова версия 2022 г.). Законът установява условията, методите и процедурите за

		предоставяне на държавна подкрепа за обновяване (модернизация) на многофамилни жилища, както и предоставянето на преференциални кредити за тяхното обновяване (модернизация).
--	--	---

Когато става въпрос за допълнителни подкрепящи материали за обучаемите, се препоръчва да бъдат разработени специфични за всяка държава:

- списъци с уебсайтове, включително връзки към фондове за проекти по ЕЕ/ВЕИ
- списъци с национални индикатори, служещи за проследяване на въздействието от подобренията в ЕЕ и използването на ВЕИ в жилищния сектор
- примери/шаблони/ръководства за типични отчети

1.3 Модул 3 – Знания и умения за фасилитиране на процеса на обновяване

Модул 3 се фокусира върху ключовия процес на изграждане на доверие с различни заинтересовани страни. Като ръководител на обучение е от съществено значение да се разбере как ефективно да се ангажират бенефициентите и как да се комуникира с тях ясно. Процесът на обновяване често може да бъде възприеман като сложен или натоварващ от много хора, което прави още по-важно обучителите да усвоят най-добрите стратегии и техники и да гарантират, че всички страни са съгласувани с целите на проекта.

Участниците могат да се научат как да ангажират жителите и другите участници по ясен, приобщаващ и структуриран начин, като по този начин намалят съпротивата и адресират сложността, често свързана с проектите за обновяване. Освен това модулът обхваща как да се проектират и ръководят продуктивни срещи, включително поставяне на ясни цели, дефиниране на очаквани резултати и структуриране на дневен ред, който поддържа дискусиите фокусирани и конструктивни.

Препоръчителни теми за Модул 3:

- Фасилитиране и модериране, лидерство
- Изграждане на доверителни отношения с жителите (включително разрешаване на конфликти, умения за водене на преговори)
- Принципи на неутрално и приобщаващо фасилитиране в безопасна и продуктивна групов среда
- Фасилитиране на срещи с разнообразни интереси и властови динамики
- Изграждане на доверие и сътрудничество между заинтересованите страни
- Фасилитиране на процеси на вземане на решения (консенсус и колективно вземане на решения)
- Техники за приоритизиране и гласуване
- Проектиране и структуриране на продуктивни срещи, поставяне на цели, резултати и дневен ред
- Принципи на неутрално и приобщаващо фасилитиране в безопасна и продуктивна групов среда

1.3.1 Цел на модула

Изграждането на доверие с различни заинтересовани страни е от съществено значение за успешните резултати на проектите. Действието като мост между гражданите, частния сектор и местната власт улеснява сътрудничеството и гарантира, че всички страни са съгласувани с целите на проекта. Освен това управлението на обновяването на една сграда с участието на много хора може да бъде предизвикателство, особено ако пътната карта за обновяване е сложна и трудна за следване. Обучението дава възможност на участниците да насочват процесите на обновяване по-плавно, да изграждат трайно доверие с жителите и да осигуряват съгласуваност около споделените цели за обновяване.

1.3.2 Техники за модула

Обучението по този модул следва да подготви участниците да координират енергийно ефективно обновяване от началото до края, като вземат предвид всички различни фактори, които могат да повлияят на един проект за обновяване. Освен това то следва да ги подготви да използват различни техники за фасилитиране с различни заинтересовани страни.

Препоръчителни обучителни техники включват:

Обучителна техника	Примери за практическо приложение
Казуси, ролеви игри, анализ на ситуация	Подобно на обясненото в предходните модули, тези обучителни техники предоставят стандартен начин за задълбочено опознаване на темата, както и на останалите участници в групата. Практическият опит, който тези техники предлагат, е от съществено значение за подобряване на уменията за фасилитиране и аналитичното мислене.
Изграждане на консенсус	Тази обучителна техника играе ключова роля в усвояването и практическото прилагане на умения за фасилитиране, водене на конструктивна дискусия и фокусиране върху важните решения за разрешаване на проблеми.
Електронно обучение и онлайн обучение	В ерата на технологиите прилагането на дигитални ресурси може да повиши техническата увереност и да насочи участниците към използване на съвременни приложения за привличане на повече внимание.
„Аквариум“ (Fishbowl)	Техниката „аквариум“ помага на участниците да наблюдават като независими участници в дискусията, като насърчава развиването на безпристрастно мнение в различни ситуации, демонстрирайки реални умения при обсъждане или преговори със собственици на жилища или други заинтересовани страни.
„Световно кафене“ (World café)	Методът „световно кафене“ дава възможност на участниците да се упражняват в бързо адаптиране към различни личности, подходи и гледни точки, като същевременно запазват фокуса върху основната тема/цел.

1.3.3 Подкрепящи материали, предоставяни на участниците

Като материали за улесняване на обучението могат да бъдат предоставени следните примери:

- обяснение на картографиране на заинтересованите страни, включително матрица власт/интерес

- списък с кратки обяснения на техники за разрешаване на конфликти
- списък със стъпки, които да се следват по време на един процес на преговори
- списък с най-често срещаните предизвикателства по време на един цикъл на обновяване в многофамилна жилищна сграда

1.4 Модул 4 – Комуникации, дигитални умения и инструменти

Процесът на обновяване включва разнообразен кръг от целеви групи, което прави правилното планиране ключов аспект за неговия успех. Ефективното застъпване за проекта пред всички участници изисква силни комуникационни умения. Модул 4 е разработен, за да помогне на обучителите да развият способността да адаптират своя стил и съдържание на комуникация към различни целеви групи. Той ще предостави и стратегии за споделяне на съществена информация по начин, който резонира с всяка група, като гарантира адаптирана комуникация. Това ще даде възможност на обучителите да ангажират заинтересованите страни по-ефективно и да насърчават успешни резултати по време на целия проект.

Поради това следните теми са от особено значение за постигането на успешни резултати:

- Комуникационни умения, убеждаване, презентации
- Комуникационни планове
- Маркетинг
- Онлайн платформи

Какво представлява областта „комуникации“?

Комуникациите се отнасят до стратегическото споделяне на информация с конкретни аудитории чрез каналите и форматите, които са най-ефективни за достигане до тях. Това включва разбиране коя е целевата аудитория и избор на подходящите инструменти за ангажирането ѝ – било то комуникация по електронна поща (бюлетини), социални медии, уебсайтове, събития или други платформи. Целта не е само да се предостави информация, а да се гарантира, че тя е достъпна, релевантна и получена чрез каналите, които целевата аудитория най-вероятно използва.

Онлайн комуникационни инструменти

Онлайн комуникационните инструменти играят ключова роля за осигуряване на видимостта на Ресурсните центрове (РЦ) и за популяризиране на техните текущи инициативи по ефективен, целенасочен и добре структуриран начин. Ясното и последователно онлайн присъствие повишава доверието и подпомага представянето на информацията по визуално достъпен и удобен за потребителя начин. Социалните медийни канали са особено ценни за ангажиране на по-млади жители и за увеличаване на обхвата сред по-активните в дигитална среда групи.

На практика РЦ обикновено разчитат на общински уебсайтове, специализирани канали в социалните медии и редовни бюлетини, които заедно осигуряват комбинация от широка обществена информация и по-пряка, адаптирана комуникация със специфични аудитории. Използването на комбинация от онлайн комуникационни инструменти създава интегриран механизъм за комуникация, който позволява изграждане на доверие и авторитет, кръстосано популяризиране и нискобюджетно достигане до аудиторията.

• Уебсайт

Специализиран уебсайт служи като централен дигитален хъб за РЦ, обединяващ цялата съществена информация в едно достъпно и организирано пространство. Той позволява на жителите да разглеждат услуги, събития, консултации и насоки по всяко време, без да е необходимо да посещават РЦ на място. Чрез представяне на сложни теми като стъпки при обновяване, възможности за финансиране и технически насоки по ясен и структуриран начин,

уебсайтът улеснява жителите при вземането на информирани решения. Освен това добре поддържаният уебсайт засилва доверието към РЦ, подпомага дейностите по популяризиране и свързва останалите комуникационни канали, създавайки интегрирана екосистема за ангажираност и обмен на информация. Уебсайтът може да:

- функционира като централен информационен хъб, като събира цялата ключова информация на едно достъпно място (услуги, събития, консултации, работно време, контакти);
- осигурява 24/7 достъпност, като позволява на жителите да получават насоки и материали по всяко време, без лично посещение;
- включва структурирано съдържание по теми, което представя сложни въпроси (стъпки при обновяване, финансиране, технически насоки) по ясен и удобен начин;
- подпомага решенията за обновяване чрез инструменти като калкулатори за енергийни спестявания, ръководства за продукти и поетапни схеми за обновяване;
- предоставя достъп до информация за финансиране, като преглед на наличните/планираните субсидии, покани, банкови заеми и иновативни схеми;
- предлага практически ресурси като шаблони за изтегляне (покани, договори), речници, често задавани въпроси и материали за развенчаване на митове, които намаляват объркването и административните бариери;
- свързва с професионалисти чрез предоставяне на бази данни с проверени изпълнители и проектанти, което повишава доверието и качеството на изпълнение;
- популяризира услуги и събития, включително консултации, обществени форуми, обучения и общностни събития;
- служи като входна точка към участие чрез връзки към процеси на обществено участие, консултации и общностни инициативи;
- интегрира бюлетина и насърчава абонамента, като позволява продължаваща и целенасочена комуникация с различни групи по интереси.

• Бюлетин

Бюлетините предоставят директен и проактивен начин за достигане до жителите с навременна и целенасочена информация. За разлика от уебсайтовете, които изискват потребителите сами да търсят съдържание, бюлетините доставят актуализации директно в електронните пощи на жителите, като поддържат РЦ постоянно видим и релевантен. Те позволяват сегментирано съобщаване, съобразено със специфични аудитории (напр. общински наематели, участници в събития, уязвими домакинства), като същевременно представят сложни теми в разбираеми и приложими части. Чрез насърчаване на постоянна ангажираност, изграждане на доверие и стимулиране на участие в консултации, събития и възможности за финансиране, бюлетините се превръщат в ключов инструмент за укрепване на връзката между РЦ и общността. Ползите от използването на бюлетин включват:

- директен комуникационен канал – информацията достига проактивно до жителите;
- редовна ангажираност – поддържа присъствието на РЦ и дългосрочните взаимоотношения;
- популяризиране на услуги – напомня за консултации, подкрепя и налични услуги;
- призови към действие – насърчава конкретни стъпки (записване за консултация, участие в събитие, кандидатстване за финансиране);
- актуализации относно финансиране и срокове – подходящ за споделяне на чувствителна във времето информация;
- опростяване на сложни теми – представя въпроси, свързани с обновяване и финансиране, в кратък и разбираем формат;
- изграждане на общност – споделя истории за успех и местни примери;
- възможност за обратна връзка – включва анкети или покани за участие.

• Социални медии

Каналите в социалните медии предлагат на РЦ динамичен начин за достигане до жителите, увеличаване на видимостта и насърчаване на ангажираността към текущите инициативи. Платформи като Facebook, Instagram, Twitter/X, LinkedIn и TikTok могат да допълват уебсайтовете и бюлетините чрез предоставяне на актуализации в реално време, интерактивно съдържание и целенасочено достигане до конкретни аудитории. Социалните медии са особено ефективни за ангажиране на по-млади или по-активни в дигитална среда жители и за изграждане

на чувство за общност около усилията за обновяване и устойчивост. Коя платформа е най-популярна и сред кого варира значително по държави, а предвид бързото развитие на социалните медии тази информация може бързо да се променя.

Използването на социалните медии следва да бъде последователно, координирано и съгласувано с цялостната комуникационна стратегия на РЦ. Планирането на съдържание, графичите за публикуване и правилата за модерирание подпомагат поддържането на доверие и гарантират, че жителите получават точна, навременна и полезна информация.

Сред основните ползи от използването на социални медии от РЦ са:

- **Актуализации в реално време** – Бързо споделяне на съобщения, напомняния за събития, нови възможности за финансиране и спешни уведомления.
- **Целенасочено ангажиране** – Използване на инструменти, специфични за платформата (хаштагове, групи, платени реклами, геотаргетиране), за достигане до конкретни квартали, възрастови групи или общности по интереси.
- **Визуално разказване на истории** – Споделяне на снимки, видеа, инфографики и ръководства стъпка по стъпка, за да се направи съдържанието за обновяване и устойчивост достъпно и привлекателно.
- **Взаимодействие с общността** – Насърчаване на коментари, въпроси, анкети и дискусии, създавайки двупосочна комуникация с жителите.
- **Популяризиране на събития** – Рекламирање на уъркшопи, консултации, уебинари и обществени форуми, с опции за RSVP или интеграция с календар.
- **Представяне на успешни истории** – Открояване на завършени обновявания, свидетелства на жители и местни инициативи, за да се мотивират и вдъхновят други.
- **Обратна връзка и мониторинг** – Използване на коментари, анкети и аналитични данни, за да се разберат интересите, притесненията и моделите на ангажираност на жителите.

- **Онлайн инструменти за популяризиране и регистрация на събития**

Когато РЦ организират уебинари или присъствени събития, онлайн инструментите за популяризиране могат да увеличат обхвата и участието. Популяризирането чрез дигитални канали, заедно с бюлетини, осигурява по-широка видимост, особено сред аудитории, които основно получават информация онлайн. Тези инструменти подобряват видимостта на събитията, управлението на участниците и цялостния професионализъм на дейностите, водени от РЦ.

- **Инструменти за създаване на визуално съдържание**

Визуалните материали и видеата са централни за ефективната комуникация, тъй като почти всички публикации в социалните медии, уебсайтове и бюлетини разчитат на силни визуални елементи за привличане на внимание и ясно предаване на послания. За РЦ последователната и достъпна визуална комуникация подпомага разпознаваемостта, обясняването на сложни теми (като процесите на обновяване) и прави информацията по-ангажираща.

- **Комуникационно планиране**

За устойчива и ефективна комуникация е силно препоръчително разработването на структуриран комуникационен план. Такъв план следва ясно да дефинира целевите аудитории, основните цели, ключовите послания, потенциалните рискове, както и комуникационните инструменти и канали, които ще бъдат използвани – заедно с причините за избора им. Той следва също да очертава ролите и отговорностите, графика и индикаторите за измерване на успеха.

Комуникационният план служи като практичен референтен документ, който подпомага последователността, стратегическото вземане на решения и позволява на екипите да проследяват напредъка и при необходимост да адаптират дейностите. Той е особено полезен за поддържане на приемственост във времето, дори при промяна на персонала или приоритетите.

Добри практики

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or CINEA. Neither the European Union nor CINEA can be held responsible for them.

За дългосрочни комуникационни дейности е най-добре да се разработи комуникационен план, който очертава коя е аудиторията, какви са целите, какви са рисковете, кои инструменти ще се използват (и защо) и други ключови елементи. Планът се превръща в документ, към който може постоянно да се прави справка при развитието на използваните инструменти и проследяването на напредъка по поставените цели.

1.4.1 Цел на модула

Фасилитирането на обмен на опит подпомага свързването на различните заинтересовани страни, насърчавайки по-голямо доверие, мотивация за нови проекти в областта на ЕЕ/ВЕИ и повишаване на общата осведоменост. Освен това взаимодействието с дигитални платформи е от съществено значение за представянето на самия проект, като спомага за постигане на по-голяма видимост и по-добро разпознаване, създавайки по този начин солидна основа за по-нататъшно развитие и подкрепа.

1.4.2 Техники за модула

Резултатът от обучението по този модул следва да позиционира участниците като по-добри комуникатори, популяризатори и двигатели към енергийно ефективен начин на живот.

Препоръчителни обучителни техники включват:

- Логически задачи,
- Мозъчна атака,
- Електронно обучение и онлайн обучение,
 - Картографиране на заинтересованите страни: Картографирането на заинтересованите страни може да донесе значително предимство при реалното изпълнение на проект. Това означава познаване на тяхното ниво на дейност, влияние върху пазара и особено тяхната експертиза, което може да играе жизненоважна роля за успеха на дейностите на РЦ.
- Разказване на истории,
- „Световно кафене“.

1.4.3 Подкрепящи материали, предоставяни на участниците

Като подкрепящи материали за обучаемите се предлагат следните допълнения:

- Пирамидална карта за нивото на комуникация съгласно мрежата власт–интерес,
- Списък с типични видове въпроси за TNA с общо обяснение на метода,
- Кратко обяснение на различните стилове на комуникация, използвани при различни обстоятелства и с различни целеви групи,
- Пример за успешен комуникационен план/стратегия.

2 Материали и инструменти за обучителните модули

Преди да се навлезе по-задълбочено в предложените обучителни материали, е важно накратко да се разгледат енергийната ефективност и енергийната достатъчност като технически термини. Като процеси, чиято крайна цел е намалено потребление на енергия, те вървят ръка за ръка. Енергийната ефективност предоставя средствата за използване на по-малко енергия в ежедневните процеси чрез прилагане на съвременни технологии, въвеждане на физически мерки за подобряване на енергийните характеристики на сградата и др. От друга страна, енергийната достатъчност надхвърля енергийната ефективност и се фокусира върху

ежедневните навици и поведение. Въпреки това, ако не бъдат приложени мерки за енергийна ефективност, промяната в поведението с цел намаляване на енергийното потребление ще доведе до драстично намаляване на комфорта в сградата. В заключение, от изключителна важност е тези два процеса да се развиват паралелно, а не като две отделни действия.

Настоящият документ надгражда D4.1, в който бяха предоставени редица материали, които могат да бъдат допълнително използвани.

2.1 Картографиране на сходни проекти

Когато става въпрос за използване на най-актуалните обучителни материали, е важно също така да се поддържа връзка и да се сътрудничи със сходни проекти, изпълнявани в страната. Поради това таблицата по-долу представя картографиране на сродни проекти, фокусирани върху енергийната достатъчност. Приоритет е даден на проекти и инициативи, които разработват материали за изграждане на капацитет, кампании за повишаване на осведомеността и образователни материали за енергийна достатъчност (особено ако част от материалите са налични и на местния език на демонстрационната държава).

Заглавие на сродния проект	Финансиран от	Период	Държава	Основни цели	Използваеми материали
SHEERenov+	Програма LIFE на ЕС	2023-2026	България	Seamless Services for Housing Energy Efficiency Renovation (SHEERenovPlus) предлага практическо прилагане на модела за интегрирани услуги за обновяване на жилища, разработен в рамките на проекта H2020 SHEERenov, като подкрепя трансформацията на настоящите политики за обновяване, основани на прекомерни публични грантове, към иновативен пазарно ориентиран модел. Надграждайки постигнатите резултати, основната цел на проекта SHEERenov+ е да предизвика значително мащабиране на енергийното обновяване в българския жилищен сектор чрез разработване на мрежа от пазарно ориентирани центрове за комплексно обслужване.	Обучителни програми за заинтересовани страни; развитие на компетентности; споделяне на добри практики; събития и работа в мрежа
SMAFIN Expanded	Програма LIFE на ЕС	2023-2026	България	Connecting smart financing with energy efficient projects (SMAFIN Expanded) е проект по LIFE, подкрепящ прилагането на интелигентно финансиране на инвестиции за енергийна ефективност чрез организиране на 15 национални кръгли маси, 30 работни срещи, 2 трансгранични лаборатории и различни тематични работни групи в България, Хърватия, Гърция, Румъния и Словения. Надграждайки опита от предходната инициатива SMAFIN,	Съвместно организиране на обществени събития за финансиране на ЕЕ и ВЕИ; резултати, свързани с финансирането; мрежа от заинтересовани страни

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or CINEA. Neither the European Union nor CINEA can be held responsible for them.

				проектът ще предложи решения на основните предизвикателства пред енергийния сектор през последните години. Планирани са международни събития за улесняване на обмена на опит и въвеждане на европейски практики в страни от ЕС и извън ЕС, допринасяйки за засилено сътрудничество на Балканите и напредък на енергийния преход.	
RePower the Regions	Програма LIFE на ЕС	2023-2026	България	Проектът RePower the Regions ще развие уменията и капацитета на местните власти и участници за постигане на целите на Fit for 55 и REPowerEU. Чрез методи на участие и с подкрепата на научната общност ще бъдат създадени цялостни планове и пътни карти за въвеждане на решения като енергоспестяване, енергийна ефективност, местни и общностни инициативи за възобновяема енергия и подробни планове за отопление и охлаждане на базата на ВЕИ (включително централно топлоснабдяване). Проектът ще се изпълнява в региони в преход в 9 държави: България, Чехия, Естония, Унгария, Латвия, Полша, Румъния, Словакия и Украйна.	Резултати; анализи; добри практики за изграждане на капацитет
Co-PED (DUT)	Horizon Europe	2025-2027	Унгария	Проучване на потенциала на социални и културни центрове да стимулират развитието на положителни енергийни райони и да подкрепят справедлив, ориентиран към общността енергиен преход.	Политически документи; събития; местни партньорства (Будапеща, 11-ти район)
JUST4CARE	Horizon Europe	2025-2028	Унгария	Съвместно създаване на действия за адаптация към климата с уязвими общности (Будапеща, Йожефварош).	Мерки за адаптация към климата; обучителни материали

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or CINEA. Neither the European Union nor CINEA can be held responsible for them.

EUPeers	Програма LIFE на ЕС	2023-2026	Унгария	Действащ в девет държави (включително Унгария и Литва), EUPeers създава общност от практики на заинтересовани страни, които са пряко заинтересовани от създаването и подкрепата на „one-stop shop“ центрове.	Онлайн сесии в обучителни лаборатории; политически документи; казуси; онлайн инструменти, разработени в други проекти и интегрирани в EUPeers
LIFE IP EnerLIT	Програма LIFE на ЕС / бюджет на Литва	2021–2030	Литва	Подкрепа за изпълнение на Националния план за енергетика и климат; енергийна ефективност в сградите, транспорта и индустрията; стратегическо изграждане на капацитет.	Обучителни програми за заинтересовани страни; развитие на компетентности; споделяне на добри практики; събития и работа в мрежа
Save Energy Together	Програма LIFE на ЕС	2024-2026	Литва	SaveEnergyTogether ще изпълни комуникационни кампании за овластяване на вземащите решения на всички нива да подкрепят поведенческа промяна в домакинствата.	Общо 20 различни мерки за енергоспестяване ще бъдат приложени за насърчаване на по-устойчиво поведение сред жителите. Те включват съвети за приготвяне на храна, съхранение на храна в хладилник, пестене на вода при къпане и пране, както и пестене на топлина и електроенергия. Разработват се информационни пакети и видеоматериали и се провеждат информационни кампании.
Irene	Програма LIFE на ЕС	2025-2028	Литва	36-месечен проект, насочен към борба с енергийната бедност и насърчаване на приобщаващо, мащабно обновяване на жилищни сгради в Европа. Проектът се изпълнява в четири пилотни града в Белгия, Литва и Испания с цел да се гарантира, че уязвимите общности няма да бъдат изоставени в процеса на обновяване.	Споделяне на добри практики; развитие на компетентности; политически документи; информационни кампании.

2.2 Препоръчителни доклади и документи

Модул 1 – Общи и разширени технически познания

- [Инвентаризация на техническите мерки за енергийна ефективност за енергийно бедни домакинства](#)
 - В тези документи са обяснени общите възможности за подобряване на енергийната ефективност на жилищата, като се започва от общи мерки за енергийна ефективност, продължава се с поведенчески и правни възможности, обяснява се подобряването на сградната обвивка, включително топлоизолация на стени, покриви, тавани и подове, разглежда се въздействието от подмяната на прозорци и врати, както и влиянието на отоплителната система, подготовката на битова гореща вода и спестяванията на електроенергия.
- [Образователни материали на ComAct](#)
 - Общо са налични 5 образователни информационни листа или материали за енергийна ефективност в домовете.
 - Първият е фокусиран върху енергийното потребление
 - Вторият материал разглежда по-задълбочено мерките за повишаване на енергийната ефективност
 - Третият е фокусиран върху използването на възобновяеми енергийни източници
 - След това са обяснени ползите от по-висока енергийна ефективност в жилищния сектор
 - Последният акцентира върху общността и нейното въздействие върху здравословните и благоприятни условия на живот

Модул 2 – Финансови познания

Този модул ще се развива непрекъснато, като винаги ще следва най-новите налични фондове и схеми за субсидиране. Въпреки че съдържанието е силно специфично за всяка държава, обучителят може да използва някои предходни материали, разработени в рамките на проекти, финансирани от ЕС, като например:

- [Наръчник с финансови модели](#)
 - Този доклад представя наличните финансови модели, подпомагащи енергийно ефективното обновяване на многофамилни жилищни сгради в петте целеви държави на проекта ComAct – България, Унгария, Литва, Северна Македония и Украйна. Те са събрани и описани с конкретната цел да се идентифицират индивидуални подходи за включване на домакинства, страдащи или изложени на риск от енергийна бедност, в националните и местните политики за обновяване, като се отчита обхватът, обемът на инвестициите и очакваните енергийни спестявания.
- [Иновативни финансови модели](#)
 - Този доклад представя схеми за финансиране на дълбоко енергийно обновяване на многофамилни жилищни сгради в петте пилотни държави по ComAct, избрани като най-подходящи за увеличаване на обхвата и темпа на програмите за обновяване, като същевременно се вземат предвид интересите и нуждите на енергийно бедните домакинства.
 - Наличен е доклад за валидиране чрез предоставения [линк](#).
- [Сценарий за оптимално разходоефективно техническо решение](#)
 - Този доклад накратко представя информация за текущото състояние и анализира всички осъществими мерки, водещи до повишена енергийна ефективност на десет многофамилни жилищни сгради в петте пилотни държави по ComAct.
 - Наличен е доклад за валидиране чрез предоставения [линк](#).

3 – Знания и умения за фасилитиране на процеса на обновяване

Този модул е силно свързан със самия настоящ документ. Обучителят следва да дава положителен пример на участниците. Тъй като темата е силно зависима от самия фасилитатор или обучител, препоръчителните материали служат единствено като насока.

За подкрепа на тази тема могат да се използват следните материали:

- [Инвентаризация на техники за активиране на общността и ангажиране на заинтересованите страни със специално внимание към географския обхват на ComAct](#),
 - Документът обяснява най-често срещаните начини за подобряване на техниките и инструментите за ангажиране на общността, включително включването на заинтересованите страни.
 - Наличен е доклад за валидиране чрез предоставения [линк](#).
- [Инвентаризация на модели и типологии на РЦ](#)
 - Този доклад по ComActivate предоставя богата информация за това как да се проектира и прилага „one-stop-shop“ или Ресурсен център (РЦ – термин, въведен от проекта ComActivate) за държави членки, региони, градове и други заинтересовани страни, които имат активна роля в насърчаването на жилищното обновяване.
- [Стратегия за ангажиране на заинтересованите страни и включване на общността](#)
 - Въпреки че този документ е фокусиран върху конкретна държава и проекта ComAct, в него са обяснени подкрепящи механизми за картографиране на заинтересованите страни и свързването им с дейности по ангажиране.
 - Наличен е доклад за валидиране чрез посочения [линк](#).
 - Първата глава на този документ очертава различните обучителни техники в сравнение с обучителните методи, като обяснява тяхната връзка с фасилитационните аспекти на организирането на едно обучение.
- [Преглед на техники за фасилитиране](#)
 - Този кратък материал за техники за фасилитиране обяснява техники като think and listen, go round, brainstorming, check-in, mind maps, affinity grouping, multivoting, six thinking hats и World Café като доказани методи за подобряване на резултатите от срещите.

Модул 4 – Комуникация, дигитални умения и инструменти

Материалите, които да бъдат представени на обучаемите и/или споделени с тях, следва да бъдат съобразени с всяка група. В общ план следва да бъде включена презентация за това какво представляват комуникациите и за какво следва да се използват, различните инструменти и насоки за добри практики в комуникацията.

Онлайн комуникационни инструменти

• Уебсайт

По-долу са дадени примери за платформи, които подпомагат създаването на уебсайт на ниска цена, по лесен и достъпен начин. За по-сложни уебсайтове може да бъде необходимо наемането на специализиран уеб разработчик.

- [Squarespace/WordPress](#): налични са видео уроци онлайн на различни езици за създаване и поддържане на уебсайт на тази платформа; налична е клиентска поддръжка.

• Бюлетин

По-долу е даден пример за платформа, която подпомага създаването и изпращането на бюлетини на ниска цена и по лесен начин.

- [Mailchimp](#): създаване на акаунт и изпращане на бюлетини безплатно, с ограничения по отношение на броя имейли месечно и броя получатели. Налични са различни ценови

опции в зависимост от броя на получателите. Има множество видео уроци онлайн на различни езици за използването на този инструмент.

- **Социални медии**

По-долу са дадени примери за платформи, достъпни за използване от РЦ (списъкът не е изчерпателен).

- [Facebook](#) –Предлага страници, групи, събития на живо и таргетиране на реклами; широко използван от всички възрастови групи.
- [Instagram](#) – Подходящ за визуално съдържание, reels и кратки видеа; силна ангажираност сред по-млади аудитории.
- [X](#) – Ефективен за бързи актуализации, линкове и разговори; полезен за свързване с професионални мрежи.
- [LinkedIn](#) – Фокусиран върху професионални мрежи, сътрудничество с изпълнители, проектант и общински заинтересовани страни.
- [TikTok](#) –Кратки, ангажиращи видеа за популяризиране на съвети за обновяване, енергоспестяване и креативни инициативи.

- **Онлайн инструменти за популяризиране и регистрация на събития**

Следните инструменти подпомагат подобряването на видимостта на събитията, управлението на участниците и цялостния професионализъм на дейностите на РЦ.

- [Facebook Events](#) е прост и ефективен инструмент за създаване на специална страница за събитие, където могат да се споделят ключова информация като дата, място, програма и актуализации. Позволява на организаторите да изпращат известия, да взаимодействат с участниците и да увеличават обхвата чрез споделяне в мрежи. Това също подпомага изграждането на онлайн общност около дейностите на РЦ.
- **Платформи за регистрация на събития** като [Eventbrite](#) предоставят допълнителни организационни ползи. Те позволяват предварителна регистрация, като дават на организаторите ясна представа за очакваното присъствие. Списъците с регистрации могат да бъдат експортирани (напр. като Excel файлове) и използвани за регистрация на място, последваща комуникация или оценка. Събитията могат да бъдат публични за достигане до по-широка аудитория или частни чрез директни линкове. Тези платформи предлагат поддръжка и уроци, което ги прави достъпни дори за екипи с ограничен технически опит.
- **Инструменти за създаване на визуално съдържание**
- [Canva](#) е широко използвана, лесна за употреба платформа за създаване на визуални материали. Тя предлага готови шаблони за покани за събития, флаери, публикации в социални медии, презентации и документи. Предоставя и предварително зададени формати, съобразени с различни платформи (напр. Facebook, Instagram, LinkedIn), което помага за създаване на професионални и визуално последователни материали дори без напреднали дизайнерски умения.
- **Визуалните и медийните инструменти**, базирани на изкуствен интелект, се развиват бързо и могат да генерират изображения, видеа, гласови записи и дори музика в различни стилове. Макар да подпомагат креативността и да ускоряват създаването на съдържание, техните резултати все още могат да страдат от неточности или липса на завършеност. Освен това етичните и авторските съображения остават важни, тъй като съдържанието, генерирано от ИИ, често се основава на съществуващи произведения и стилове. Поради това се препоръчва внимателна и отговорна употреба.

- **Комуникационно планиране**

Много безплатни насоки и шаблони за комуникационни планове са достъпни онлайн. Примерите по-долу обхващат както планирането, така и изпълнението, включват раздели за аудитория, послание, канал, график и оценка, лесни са за адаптиране и подходящи както за събития, така и за текущи комуникационни дейности.

- [Smartsheet](#) –включва множество шаблони за изтегляне (Word/Excel) с раздели за аудитории, канали, времева рамка, отговорности и индикатори за успех.
- [HubSpot](#) – предлага ясен ръководен процес стъпка по стъпка с шаблон за изтегляне, който помага на РЦ да дефинират цели, послания, аудитории и инструменти.

- [Microsoft \(Office\)](#) – предлага официален редактируем шаблон в Word/Excel, който може лесно да бъде адаптиран за дейностите на РЦ (бюлетени, събития, социални медии, комуникация със заинтересовани страни).

Насоки и шаблони за комуникационни планове могат лесно да бъдат намерени безплатно онлайн. Ето някои (на английски), налични към момента на изготвяне на този документ:

- https://www.projectmanager.com/wp-content/uploads/2016/10/Communication_Plan_Template_PM.com_2018.docx
- <https://zapier.com/blog/communication-plan-template/>

3 Наръчник за обучителни и фасилитационни техники и методи

3.1 Обучение

Като цяло обучението представлява процес на предаване на знания, умения и нагласи на обучаемите с цел повишаване на техния капацитет. То се отнася до подобряване на поведението и/или представянето, когато участниците прилагат наученото.

„Обучението е образователна дейност, която има за цел да предава знания и да подобрява уменията и нагласите на възрастни, работещи в определена професионална област или институционална единица. Обучението обикновено се провежда извън традиционните рамки на училищното и университетското образование и обикновено има предимно практическа насоченост¹.“

В проекта ComActivate обучението се разглежда като краткосрочен процес на учене за придобиване на знания, умения и нагласи с цел повишаване на капацитета на заинтересованите страни за прилагане на мерки за енергийна ефективност в жилищния сектор.

Основните заинтересовани страни са собственици на жилища (НО), сдружения на собствениците (НОА), компании за управление на сгради, енергийни и строителни компании, служители в общините и в РЦ, но обучението е отворено и за всички други заинтересовани лица.

Обучението в рамките на проекта ComActivate следва принципите на цикъла на учене при възрастни, което означава участниците да преживеят проблема, да бъдат водени през размисъл, дискусии и обратна връзка, да обобщят конкретния опит чрез формулиране на правила за поведение в реални ситуации и да прилагат/използват научените знания, умения и нагласи в реалния живот

¹КАК ДА БЪДЕШ ДОБЪР ОБУЧИТЕЛ? Секретариат на Пражкия процес, Международен център за развитие на миграционната политика, 2019 г.

Figure 1 Цикъл на учене при възрастни в обучението (MDF, наръчник за обучение)

Фигурата представя четирите фази на цикъла на учене при възрастни със специфични обучителни дейности във всяка фаза и предлага най-подходящите обучителни техники за постигане на планираните резултати. Във всяка фаза от цикъла се препоръчва използването на различни обучителни техники, за да се позволи на участниците плавно да преминат през процеса на учене и да придобият нови знания, умения и нагласи по темата, в нашия случай – енергийна ефективност в многофамилни сгради.

Съгласно „Наръчник за обучители“, GIZ, „характеристиките на възрастните обучаеми включват следното:

- самонасочен подход към ученето;
- готовност за учене при преминаване към нови роли;
- фокус върху незабавното прилагане на новите знания в реални ситуации и проблеми;
- вътрешна мотивация.“²

Това съответства на основните принципи на обученията в ComActivate:

- Самонасоченост – участниците споделят отговорността за собственото си учене;
- Задоволяване на непосредствена потребност – участниците имат високо ниво на мотивация, когато обучението отговаря на техните нужди;
- Участие – активно участие в обученията и уъркшопите;
- Опитност – участниците споделят опит помежду си и с обучителите, създавайки атмосфера на учене един от друг;
- Рефлексия – участниците размишляват върху презентациите и лекциите, формулират изводи и намират модели за прилагане;
- Осигуряване на обратна връзка – ефективна обратна връзка, която е подкрепяща и води до подобрения;
- Изграждане на взаимно уважение и доверие – обучителите/фасилитаторите и участниците изграждат безопасна, доверителна и приятна атмосфера.

² Наръчник за обучители, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, 2022 г.

Като цяло обучението се разглежда като систематичен процес, който съгласно общоприетата логика задължително включва следните стъпки:

- идентифициране на потребностите на участниците,
- проектиране на обучението,
- провеждане на обучението, и
- оценка на ефективността на обучението.

3.1.1 Обучителен цикъл

От гледна точка на учителя/фасилитатора, обучителният курс може да бъде представен като непрекъснат процес от 6 фази. Този модел на обучителния процес улеснява ефективния и ефикасен трансфер на знания, умения и нагласи въз основа на потребностите и изискванията на участниците, с значително положително въздействие.

Обучителният цикъл започва с оценка на потребностите от обучение, продължава с проектиране и провеждане на обучението чрез използване на различни методи и техники за предаване на знания, умения и нагласи, оценка на обучението и планиране на последващи дейности.

Figure 2 Обучителен цикъл (MDF, наръчник за обучение)

Фаза 1: Анализ на ситуацията

Всяко обучение има за цел да подобри капацитета на обучаемите/участниците, за да изпълняват по-добре своята работа и по този начин да постигат ефективни, ефикасни и качествени резултати. В тази фаза следва да се определят пропуските в знанията, уменията и нагласите, които възпрепятстват ефективното и ефикасно изпълнение на работата и постигането на по-добри резултати. Обичайно се извършват следните дейности: събиране на информация, идентифициране на най-големите проблеми и пречки в работата, предоставяне на длъжностни характеристики, идентифициране на пропуските в знанията и уменията на потенциалните участници, дискусии с потенциални участници (индивидуално или в групи) от всички йерархични

нива и други, преглед на доклади, наблюдение, мониторинг на персонала, мониторинг на работата и условията.

Фаза 2: Проектиране

След идентифициране на потребностите и определяне на темата на обучението, втората фаза е свързана с неговото проектиране. Докато в предходната фаза ключова роля имат потенциалните участници, проектирането на обучението е основно задача на учителите. Те обикновено извършват следните дейности: определяне на общите цели на обучението; определяне на съдържанието (обучителна програма); идентифициране на възможни източници на сътрудничество (обмен на материали, учители, съдържание, сертификати и др.); формулиране на цели за всяка учебна сесия; детайлно проектиране на всяка сесия и определяне на учебните методи и техники; ясно дефиниране на групите участници и определяне на входни критерии, включително възможно разработване на входен въпросник за осигуряване на необходимото ниво на знания; планиране на датите и детайлите на обучението; предвиждане на бюджет; разработване на логистичен план; подбор на учители.

Фаза 3: Подготовка на обучението

Подготовката е насочена към тематичната и логистичната подготовка на събитието. В тази фаза учителите, с подкрепата на организаторите, конкретизират всички аспекти, необходими за успешното провеждане на обучението, като: използване на местни ресурси; планиране на времевата рамка; определяне на подходящи методи и техники; подготовка на план на урока; подготовка на план за второстепенни задачи; осигуряване на материали; подготовка на учебни материали (визуални помощни средства, наръчници); превод на материали (ако е необходимо); подготовка на логистика (транспорт, настаняване, кафе-паузи, аудиовизуално оборудване и др.); подготовка на сертификати.

Фаза 4: Провеждане

Провеждането на обучението е ключовият момент в учебния цикъл. В тази фаза се осъществява реалният трансфер на знания, умения и нагласи от учителите към участниците чрез: провеждане на обучението в съответствие с целите; обясняване на целите на участниците; проверка на квалификацията на участниците и определяне на ограничения; насърчаване на участниците да водят учебен дневник; адаптиране на сесиите и уроците с цел наблюдение и оценка на резултатите (в рамките на собствените ограничения); оценка на обучението (по време на сесията, в края на урока, в средата на курса, финална оценка); самооценка на участниците (обратна връзка, контролен списък, разговор с колеги).

Фаза 5: Оценка

Целта на фазата на оценка е да се определи дали са постигнати резултатите от трансфера на знания и умения, т.е. дали предоставеното обучение е повлияло върху подобряването на работното представяне на участниците. Оценка е най-важният момент в учебния цикъл, тъй като легитимира процеса на развитие на участниците и определя ефекта от обучението по отношение на придобитите знания и умения и използваните ресурси. Тази фаза включва: прилагане на оценка по време на обучението и след него (обратна връзка, контролен списък, оценка от колеги); оценка от участниците (писмена или устна); провеждане на тест след приключване на обучението (ако е необходимо); евентуален мониторинг на работното представяне на участниците за оценка на прилагането на наученото (в изключителни случаи); дискусия с участниците; изготвяне на доклад от оценката.

Фаза 6: Последващи дейности

Последващите дейности зависят от изводите и препоръките от оценката на обучението. Най-често те включват допълнително обучение по друга тема, организиране на практика за прилагане на наученото, подготовка на план за организационна промяна и неговото изпълнение. Всички тези дейности имат за цел да подобрят оперативната ефективност на участниците.

3.1.2 Обучителни методи срещу обучителни техники

Термините „обучителни методи“ и „обучителни техники“ често се използват взаимозаменяемо, но те се отнасят до различни понятия.

Обучителните методи се отнасят до цялостния подход или стратегия, използвани за провеждане на обучението. Това са широки, структурирани начини на обучение, които определят как ще бъде организирано и управлявано ученето. Обучителните методи се фокусират върху цялостната рамка на процеса на обучение.

Обучителните техники са по-конкретни и представляват отделните дейности или упражнения, използвани в рамките на даден метод, за да се подпомогне постигането на желаните резултати. Това са практическите начини за прилагане на обучението, често насочени към ангажиране на участниците и насърчаване на ефективно учене.

С други думи, обучителните методи определят рамката на провеждане на обучението, а обучителните техники представляват конкретните действия или дейности, които го правят ефективно.

Основни разлики:

- Обхват: Методите са по-широки подходи (напр. присъствено обучение, онлайн обучение), докато техниките са конкретни дейности в рамките на тези методи (напр. ролеви игри, казуси).
- Приложение: Методите определят структурата и средата на обучението, докато техниките дефинират практическите упражнения или инструменти за ангажиране.
- Ниво на детайлност: Методите са стратегически и на по-високо ниво, докато техниките са конкретни и тактически.

Table 3 Примери за обучителни методи и обучителни техники

Обучителни методи	Обучителни техники
Присъствено обучение – Традиционни сесии с водещ учител	Ролеви игри – Участниците разиграват сценарии за упражняване на умения или поведение
Електронно обучение – Онлайн курсове, вебинари или виртуални класни стаи	Симулации – Реалистични упражнения, имитиращи реални ситуации
Обучение на работното място – Учене чрез изпълнение на задачи	Казуси – Анализ на реални или хипотетични ситуации
Уъркшопи – Групово, интерактивно обучение	Групови дискусии – Съвместно учене и обмен на идеи
Коучинг/менторство – Индивидуална подкрепа	Демонстрации – Показване на дадена дейност, последвано от практика
Смесено обучение – Комбинация от присъствено и онлайн обучение	Мозъчна атака – Генериране на идеи в група
Присъствено обучение – Традиционни сесии, водени от учител.	

3.1.3 Цел на обучителните техники

Съществуват множество и разнообразни обучителни и фасилитационни техники, които могат да бъдат комбинирани, преработвани и адаптирани. Основното правило при избора на техника е тя да подпомага постигането на целта на конкретната сесия и на общите цели на обучението.

Изборът зависи от типа, състава и броя на участниците, темата, продължителността и мястото на провеждане, както и от наличното техническо оборудване и материали. Следователно гъвкавостта, креативността и адаптивността са ключови характеристики на обучителите и фасилитаторите.

При обучения за енергийна ефективност в жилищни сгради ключов параметър е нивото на участие. Следва да се избират техники със средно или високо ниво на участие. Тъй като груповата сплотеност е особено важна за успеха на мерките за енергийна ефективност (включително т.нар. „меки мерки“), използваните техники следва да бъдат интересни, ангажиращи и образователни.

Изборът на инструменти зависи и от темата. При технически обучения техниките следва да подпомагат трансфера на знания чрез данни, информация, казуси и споделяне на опит. При комуникационни обучения следва да се използват инструменти, които насърчават взаимодействие и групова солидарност.

3.1.4 Обучителни техники

Преглед на обучителните техники

Обучителните техники представляват конкретни методи или стратегии, използвани за подобряване на умения, знания или представяне в определена област. Тези техники са разработени с цел да подобрят процеса на учене, да оптимизират резултатите и да подпомогнат отделни лица или групи да постигнат по-ефективно своите обучителни цели. Обучителните техники могат да се прилагат в различни области като спорт, образование, бизнес и личностно развитие. Изборът на обучителна техника често зависи от целите на обучението, нуждите на участниците, наличните ресурси, размера на групата и нивото на участие.

Високото ниво на участие е ключово условие за обученията в проекта ComActivate, поради което използваните техники следва да осигуряват значителна ангажираност на участниците през целия процес.

Броят на участниците или размерът на групата е друг съществен елемент в обученията по ComActivate. Като се има предвид, че сред целите на проекта са създаване на групова сплотеност, изграждане на връзки между различни заинтересовани страни и мотивиране на гражданската ангажираност, препоръчителният брой участници е 15–25 души. Това се отнася основно за специализирани обучения за собственици на жилища (НО) и сдружения на собствениците (НОА), както и за съвместни обучения на различни заинтересовани страни.

Table 4 Препоръчителни обучителни техники

Обучителна техника	Описание	Участие	Размер на групата
Логически задачи	За стимулиране на креативността, насърчаване на умствената гъвкавост и поощряване на сътрудничеството между членовете на екипа. Тези дейности често се използват като разчупване на леда, за	ВИСОКО	всякакъв размер

	насърчаване на екипната работа или за изостряне на умствения фокус на участниците по време на обучението..		
Мозъчна атака	За стимулиране на креативността и фокусиране на групата върху конкретен въпрос. Целта е генериране на много идеи за кратко време.	високо	максимум 10 в група
Работа в малки групи (Buzz groups)	За насърчаване на активно участие, споделяне на идеи и сътрудничество между участниците, за стимулиране на дискусии, насърчаване на учене между равнопоставени... Те „бръмчат“ с идеи, често за около 5 до 10 минути, и след това споделят своите констатации или прозрения с по-голямата група.	високо	3-5
Казуси (Case studies)	За стимулиране на аналитични, креативни умения и умения за вземане на решения, чрез използване на реални сценарии, обсъждане на възможни решения, критично наблюдение на ситуацията и вземане на решения. Казусът представлява реална или хипотетична история и дава описание на действително случила се ситуация.	средно	5-8 в група
Изграждане на консенсус (Consensus Building)	За улесняване на процеса на достигане до съгласие или общо решение без гласуване, водещо до решения с широка подкрепа. Фасилитаторът помага на групата да намери обща основа чрез обсъждане на притеснения и мнения, като в крайна сметка се достига до решение, което всеки може да подкрепи или поне да приеме.	високо	максимум 30
Електронно обучение и онлайн обучение (E-Learning and Online Training)	За предоставяне на гъвкави възможности за самостоятелно учене, които са удобни и мащабируеми, позволявайки на обучаемите да учат със собствено темпо и да преглеждат материала при необходимост. Обучаемите получават достъп до обучителни материали (видео, тестове, материали за четене и др.) онлайн, включително модули, уебинари или дигитални курсове, които обучаемите завършват самостоятелно.		
Обратна връзка и рефлексия (Feedback and Reflection)	За насърчаване на самосъзнанието, подобрението и развитието на умения, както и за оценка на напредъка и насърчаване на непрекъснато усъвършенстване. Обучаемите получават обратна връзка за своето представяне и след това разсъждават върху своите действия, резултати и области за подобрение.		

„Аквариум“ (Fishbowl)	За улесняване на задълбочена дискусия, като същевременно позволява на част от участниците да наблюдават конкретна ситуация. Това е интересна и полезна техника за всички участници: за тези, които седят вътре („аквариума“) в кръга и обсъждат темата, и за другите, които седят около тях.	високо	10-12
Лекции (Lecturers)	За предаване на знания, теории и концепции в структуриран формат и ефективно представяне на голям обем информация и теория на участниците. Обучителят/лекторът представя теми на участниците, използвайки визуални средства и примери.	ниско	Всякакъв размер, удобно за големи групи
Картографиране на заинтересованите страни	За анализиране на заинтересованите страни и взаимоотношенията с тях, включително техните взаимовръзки, обсъждане на качеството на взаимоотношенията, за да се вземат информирани решения по дадена тема. Картата се поставя на масата и съдържа имената на заинтересованите страни, връзките между тях, включително информация за качеството на тези взаимоотношения.	високо	максимум 10
Менторство и коучинг	Изгражда силни, доверителни взаимоотношения и предоставя адаптирана подкрепа за индивидуален растеж и решаване на проблеми, като осигурява персонализирана, индивидуална подкрепа за развитие. Ментор или коуч работи с обучаем редовно, за да предоставя насоки, обратна връзка и съвети, обикновено фокусирани върху кариерно развитие или конкретни умения.		
Реални ситуации/решаване на проблеми	За стимулиране на участниците да мислят по конкретна тема или аспект от нея. Обикновено участниците наблюдават опростени версии на конкретни ситуации и обсъждат възможни решения.	високо	8 - 10
Ролеви игри	За развиване на междуличностни умения, комуникация и разбиране чрез представяне на конкретна ситуация и анализ на реакциите на хората в тази ситуация. Участниците разиграват роли в сценарий, за да упражняват поведения, реакции или вземане на решения в контролирана среда.	високо	8-10
Анализ на ситуация	За анализиране на социално-икономически, политически, технически и други фактори, за да се подпомогнат процесите на вземане на решения в групата. Участниците	високо	максимум 10

	идентифицират основни фактори, влияещи върху конкретната ситуация, и ги визуализират, като обсъждат интензитета на тяхното въздействие.		
Въвеждащи техники	За създаване на атмосфера и ситуация, която въвлеча обучаемите в процеса. Като въвеждащи техники могат да се използват различни подходи, но обикновено те са забавно и интересно представяне на участниците.	високо	Всякакъв размер
Разказване на истории	За подобряване на комуникационните умения, рефлексията и контекстуалното учене, ангажирайки участниците и предавайки информация под формата на запомняща се и значима история. Включва споделяне на лична, хипотетична или измислена история, която илюстрира ключови концепции, уроци или предизвикателства, свързани с темата на обучението.	средно	Всякакъв размер, удобно за големи групи
SWOT анализ	За анализиране и оценка на конкретна идея, проект или ситуация от различни гледни точки и подпомагане на вземането на решения чрез участие. SWOT означава Силни страни, Слаби страни, Възможности и Заплахи. Един и същ проблем може да бъде оценен от различни аспекти в различни групи, които след това могат да споделят своите констатации и изводи в пленарна сесия.	високо	5-8 в група
Уъркшопи	За активно ангажиране на участниците в ученето чрез практически дейности, насърчава активно учене, сътрудничество и практическо прилагане на умения. Това е метод, който може да използва различни техники и да фасилитира упражнения, групови дискусии, ролеви игри и други дейности, които изискват участие на участниците.		
„Световно кафене“ (World cafe)	За улесняване на групови дискусии и стимулиране на разнообразни мнения и предоставяне на различни гледни точки около конкретни теми. Участниците се редуват на малки маси, където могат да седят и да обсъждат конкретни теми.	високо	Големи групи, над 25

Тези техники често се адаптират към специфичните нужди на участника и целите на обучението и се използват за подобряване на ефективността на обучителния процес.

Всяка от тези техники има свой набор от предимства и може да бъде адаптирана към различни стилове на учене и цели. Комбинирането на множество методи често дава най-добри резултати, като гарантира, че обучението е ангажиращо, изчерпателно и ефективно.

Тъй като търсенето на енергия продължава да нараства и екологичните опасения се увеличават, собствениците на жилища играят ключова роля за енергоспестяването и енергийната ефективност. За да бъдат овластени хората да намаляват своето енергийно потребление, техниките за изграждане на капацитет са от съществено значение. Тези техники имат за цел да предоставят на собствениците на жилища (НО) знанията, уменията и инструментите, необходими за вземане на информирани решения относно енергийната ефективност в домовете им.

Изграждането на капацитет за енергийна ефективност включва развитие на осведоменост, практически умения и увереност за прилагане на мерки за пестене на енергия. Тези техники могат да варират от прости поведенчески промени до по-сложни технологични интервенции, които подобряват енергийната ефективност. Целта е да се предоставят на собствениците на жилища необходимите инструменти и прозрения за намаляване на енергийното потребление, спестяване от сметките за комунални услуги и намаляване на въглеродния отпечатък, като същевременно се подобри комфортът на домовете им.

3.2 Фасилитиране

Терминът „фасилитационни техники“ обикновено се използва в уъркшопи и обучения в областта на развитието. Фасилитационните техники са методи, използвани за насочване на група или екип през процеси на дискусия, вземане на решения или решаване на проблеми. Те имат за цел да насърчават активно участие, да осигуряват продуктивни разговори и да водят до постигане на консенсус или решения.

По същество разликата между обучителните техники и фасилитационните техники се състои в целта на обучението и/или уъркшопа. Една и съща техника може да бъде интерпретирана като фасилитационна или като обучителна техника в зависимост от целта на обучението.

Като цяло всяка техника е подходяща за различни цели в зависимост от задачите на срещата или дискусията. Използването на разнообразни техники може да поддържа ангажираността на групата и да гарантира продуктивни резултати.

ИЗТОЧНИЦИ

ComActivate Project. D4.2 Capacity Building Materials and Training Tools.

ComAct Project. D2.1 Inventory of Community Activation and Stakeholder Engagement Techniques with Special Attention to the Geographical Coverage of ComAct. 2025. <https://comact-project.eu/wp-content/uploads/2025/04/ComAct-D2.1-Inventory-of-community-activation-and-stakeholder-engagement-techniques-with-special-attention-to-the-geographical-coverage-of-ComAct.pdf>

ComAct Project. D2.2 Stakeholder Engagement and Community Involvement Strategy. 2025. https://comact-project.eu/wp-content/uploads/2025/04/ComAct-D2.2-stakeholder-engagement-and-community-involvement-strategy_final.pdf

ComAct Project. Educational Materials for Energy Advisors. https://comact-project.eu/pilot_content/educational-materials-for-energy-advisors/

ComAct Project. In-Depth Description of New and Adapted Financing Schemes for Application in the ComAct Pilot Cases. https://comact-project.eu/pilot_content/in-depth-description-of-new-and-adapted-financing-schemes-for-application-in-the-comact-pilot-cases/

ComAct Project. Inventory of Energy Efficiency Technical Measures for Energy Poor Households. https://comact-project.eu/pilot_content/inventory-of-energy-efficiency-technical-measures-for-energy-poor-households-2/

ComAct Project. Optimal Cost-Effective Technical Solution Scenario. https://comact-project.eu/pilot_content/optimal-cost-effective-technical-solution-scenario/

ComAct Project. Toolbox of Financing Models for Energy Poor Households. https://comact-project.eu/pilot_content/toolbox-of-financing-models-for-energy-poor-households/

ComAct Project. Validation Report: New and Adapted Financing Schemes for Application in the ComAct Pilot Cases. https://comact-project.eu/pilot_content/validation-report-new-and-adapted-financing-schemes-for-application-in-the-comact-pilot-cases/

Communication Plan Template. ProjectManager.com. 2018. https://www.projectmanager.com/wp-content/uploads/2016/10/Communication_Plan_Template_PM.com_2018.docx

Communication Plan Template: How to Write One (With Examples). Zapier. <https://zapier.com/blog/communication-plan-template/>

Condominium Ownership Management Act. Ministry of Regional Development and Public Works (MRRB), Sofia, Bulgaria. <https://www.mrrb.bg/en/condominium-ownership-management-act/>

Cascio, W. E. (2003). Managing Human Resources: Productivity, Quality of Work Life, and Profits. McGraw-Hill.

Employee Training and Development. Noe, R. A. (2005). McGraw-Hill.

Energy Efficiency of Multi-Family Residential Buildings – National Programme. Ministry of Regional Development and Public Works (MRRB), Sofia, Bulgaria.

<https://www.mrrb.bg/en/energy-efficiency/energy-efficiency-of-multi-family-residential-buildings-national-programme/>

Environmental Protection Act. Ministry of Environment and Water (MOEW), Sofia, Bulgaria.

<https://www.moew.government.bg/en/environmental-protection-act-7628/>

EUROPARC Federation. Facilitation Techniques. <https://www.europarc.org/communication-skills/pdf/Facilitation%20techniques.pdf>

Gyulai, G., Vargova, X., & Lysak, I. (2019). How to Be a Good Trainer? Prague Process, International Centre for Migration Policy Development.

<https://www.pragueprocess.eu/en/resources/repository/37-handbooks-manuals/97-how-to-be-a-good-trainer>

Hersey, P., & Blanchard, K. H. (1982). Management of Organisational Behaviour: Utilizing Human Resources. Prentice-Hall.

How to Develop a Course: A Manual for Trainers. Razman, T., & Maio, B. (2019). SUCCEED Project, Slovenia.

INSEE. Definition c2161. <https://www.insee.fr/en/metadonnees/definition/c2161>

Intergovernmental Panel on Climate Change. (2022). Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change (AR6 WGIII). <https://www.ipcc.ch/report/sixth-assessment-report-working-group-3/>

Manual for Trainers. Akther, M. S., Islam, I., & Chowdhury, M. (2022). Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

National Energy and Climate Plan (NECP). European Commission. Brussels, 2020.

https://energy.ec.europa.eu/system/files/2020-06/ro_final_necp_main_en_0.pdf

National Recovery and Resilience Plan (NextGenerationEU – Bulgaria). Council of Ministers of the Republic of Bulgaria. Sofia, Bulgaria. <https://nextgeneration.bg/14>

Public Procurement Act. Public Procurement Agency (AOP), Sofia, Bulgaria, 2024.

<https://www2.aop.bg/wp-content/uploads/2024/04/Public-Procurement-Act.pdf>

Renewable Energy Act (Zakon za energiyata ot vazobnovyaemi iztochnici). State Energy Efficiency Agency (SEEA), Sofia, Bulgaria, 2025.

https://www.seea.government.bg/documents/ZAKON_za_energiqta_ot_vyzobnovqemi_iztoc_nici_15_08_2025.pdf

Saheb, Y. (2021). Sufficiency and Circularity: The Two Overlooked Decarbonization Strategies in the “Fit for 55” Package.

https://www.openexp.eu/sites/default/files/publication/files/2021-09-30_sufficiency_and_circularity_eeb_brief.pdf

Senge, P. M., et al. (2001). The Dance of Change: The Challenges of Sustaining Momentum in Learning Organizations. Doubleday, New York.

Senge, P. M., et al. The Fifth Discipline Fieldbook: Strategies and Tools for Building a Learning Organization. Doubleday, New York.

Spatial Development Act. Ministry of Regional Development and Public Works (MRRB), Sofia, Bulgaria. <https://www.mrrb.bg/en/spatial-development-act-84665/>

Spengler, L. (2016). Two types of “enough”: Sufficiency as minimum and maximum. Environmental Politics, 25, 1–20. <https://doi.org/10.1080/09644016.2016.1164355>

SUNRISE Project. (2025). Needs Assessment of Homeowner Associations (HOAs) and Homeowners for Implementation of Smaller Renewable Energy Measures in North Macedonia, Bulgaria and Lithuania. Habitat for Humanity Bulgaria. <https://sunriseproject.hfh.bg/en/2025/03/19/sunrise-project-needs-assessment-of-homeowner-associations-hoas-and-homeowners-for-implementation-of-smaller-re-measures-in-north-macedonia-bulgaria-and-lithuania/>

Thomas, S., et al. (2019). Energy sufficiency policy for residential electricity use and per-capita dwelling size. https://epub.wupperinst.org/files/7184/7184_Thomas.pdf

Training of Trainers: Materials for Trainees. Management for Development Foundation (MDF), Ede, Netherlands, 2001.

Unlocking the Potential of Community-Driven Models to Drive Residential Renovation: Insights from Six Case Studies. Buildings Performance Institute Europe (BPIE). <https://www.bpie.eu/publication/unlocking-the-potential-of-community-driven-models-to-drive-residential-renovationinsights-from-six-case-studies/>

Wiese, F., et al. (2022). Why sufficiency? An interdisciplinary perspective. https://osf.io/preprints/socarxiv/bgrp3_v1

ΕΚΟINVEST

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or CINEA. Neither the European Union nor CINEA can be held responsible for them.